

Datum
2016-03-22

Nr
FOI-2015-2181

Miljö- och energidepartementet
Regeringskansliet
103 33 Stockholm

Er referens
Lars Gulbrand

Vår handläggare
Bengt Johansson

Remissvar gällande underlag inför beslut om riktlinjer för forskning och innovation på energiområdet för perioden 2017-2020 (dnr M2015/04264/Ee)

Sammanfattning

- FOI ser positivt på att området trygg energiförsörjning, under beteckningen "Ett flexibelt och robust energisystem", har lyfts fram som en av de stora utmaningar som forskningen ska bidra till att lösa.
- FOI vill samtidigt påpeka att det saknas en tydlig beskrivning av hur denna prioritering ska få genomslag i den praktiska fördelningen av forskningsanslag.
- FOI ser positivt på de ökade anslag för tvärsektorieell och tvärvetenskaplig forskning som föreslås.
- FOI önskar påpeka att EU-anslag ofta inte ger full kostnadstäckning. FOI saknar i underlaget en bild av hur detta problem ska hanteras.

Bakgrund

FOI lämnar härmed yttrande över underlag om riktlinjer för forskning och innovation på energiområdet för perioden 2017-2020. Underlaget består av Energimyndighetens rapport "Helhetssyn är nyckeln" med underlag samt utvärderingar av Kontigo AB och Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser. De frågeställningar remissen avser gäller inriktning och mål för kommande insatser för forskning och innovation på energiområdet, samt den strategiska utformningen, genomförandet och uppföljningen av insatsen. FOI:s remissvar koncentrerar sig framför allt kring frågor som handlar om mål och inriktning och utgår framför allt från Energimyndighetens rapport.

Datum
2016-03-22

Nr
FOI-2015-2181

FOI:s synpunkter

FOI ser det som positivt att området trygg energiförsörjning under beteckningen ”Ett flexibelt och robust energisystem” har lyfts fram som en av de stora utmaningar som forskningen ska bidra till att lösa. Detta är ett steg framåt från tidigare inriktningsdokument. En tidigare brist på prioritering av området har inneburit att en mycket begränsad del av Energimyndighetens forskningsbidrag gått dit, trots att trygg energiförsörjning är en av de prioriterade delarna i svensk och europeisk energipolitik. FOI bedömer att forskning inom området kommer att vara särskilt viktig under den framtida omställningen av energisystemet. Omställningen kan leda till förändringar av de tekniska systemens egenskaper, förändrade geopolitiska förhållanden och nya energiberoenden vilket sammantaget kan påverka försörjningstryggheten i stor grad.

Det räcker dock inte att peka ut att området är viktigt, utan det behövs en tydlig strategi för hur området ska stärkas. Det är viktigt att skapa system som säkerställer ett inflöde av nya kompetenta forskare till exempel genom att doktorander inom området finansieras. Projekt inom området måste också prioriteras vid utlysningar. Det kan göras antingen genom separata utlysningar inom området trygg energiförsörjning eller att det säkerställs att forskare med kompetens inom området trygg energiförsörjning rekryteras till de bedömningsgrupper som finns inom de olika temaområdena.

Överhuvudtaget saknas i rapporten en tydlig bild av hur prioriteringen av de olika områdena förhåller sig till hur områdena kompetensförsörjs. Bara för att ett område pekas ut som viktigt innebär det inte självklart att det finns forskare på plats som kan genomföra forskningen. Det kan därmed initialt finnas en konflikt mellan att stödja de vetenskapligt mest meriterade forskarna och att stödja forskning som anses vara särskilt prioriterad. Samtidigt som det finns behov att bygga upp ett system för kompetensförsörjning inom nya områden finns det dock skäl att betona att långsiktighet i finansieringen är viktig för att kompetensen sedan ska kunna bibehållas.

Det är inte tydligt i rapporten hur arbetsfördelningen mellan svensk energiforskning och energiforskning i andra länder ska se ut. Inom områden som är väldigt kontextberoende, till exempel sådan som rör energisystemets funktion och dess interaktion med samhället, finns det dock ett tydligt behov av kompetensförsörjning med forskare som förstår den specifika nationella kontexten. Det gäller inte minst frågor som rör trygg energiförsörjning.

Det är också en brist att rapporten saknar en tydlig bild av hur de ekonomiska resurserna ska prioriteras mellan de olika utpekade områdena. Utan en sådan resursdiskussion är det svårt att bedöma vilken betydelse det har att ett område har blivit utpekat som prioriterat. Överhuvudtaget diskuteras i alltför begränsad grad hur man kommit fram till de äskanden som föreslås och hur de förhåller sig till de behov som finns och den utförarkompetens som är tillgänglig. Trots det ser FOI positivt på de ökade anslag för tvärsektorieell och tvärvetenskaplig forskning som lyfts fram. De perspektiv som sådan forskning bidrar med är mycket viktiga för att hantera de energiutmaningar som står framför oss.

Betydelsen av den forskning som finansieras av EU nämns i rapporten. Denna forskning får allt större betydelse för många svenska forskningsinstitutioner men den är ofta inte fullfinansierad, vilket kan hindra svenska forskare att fullt ut utnyttja dessa EU-gemensamma resurser. FOI saknar i rapporten en diskussion kring om och hur samfinansiering av EU-projekt kan ske med hjälp av energiforskningsanslagen och om hur en systematisk modell för sådan samfinansiering kan skapas.

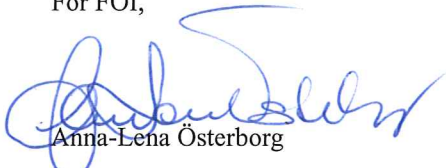

Datum
2016-03-22

Nr
FOI-2015-2181

Detta remissvar har beslutats av undertecknad ställföreträdande generaldirektör efter föredragning av docent Bengt Johansson.

För FOI,

Anna-Lena Österborg

Bengt Johansson